

ВІДГУК

офіційного опонента

**доктора юридичних наук, доцента, завідувача кафедри інтелектуальної
власності та цивільно-правових дисциплін**

Черкаського національного університету

імені Богдана Хмельницького

Іващенко Віктора Анатолійовича

на дисертацію Бударного Сергія Володимировича

на тему «Цивільно-правове регулювання використання цифрових
технологій», подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження. Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження зумовлена стрімким розвитком цифрових технологій та їх всеосяжним впливом на цивільно-правові відносини, зокрема у сфері створення, використання та охорони об'єктів інтелектуальної власності. Цифровізація економіки, поширення інформаційних платформ, штучного інтелекту, блокчейн-технологій, хмарних сервісів та цифрових контент-продуктів істотно трансформують традиційні підходи до реалізації майнових і немайнових прав інтелектуальної власності, водночас породжуючи нові правові виклики, які потребують науково обґрунтованого цивільно-правового осмислення.

Особливої актуальності дослідження набуває у зв'язку з ускладненням механізмів використання об'єктів авторського права, суміжних прав, прав на винаходи, корисні моделі, торговельні марки та інші результати творчої діяльності в цифровому середовищі. Масовий характер цифрового відтворення, розповсюдження та модифікації таких об'єктів значно підвищує ризики порушення прав правовласників, водночас чинне цивільне законодавство України не завжди адекватно реагує на специфіку цифрових форм використання інтелектуальної власності.

Актуальність теми зумовлюється також необхідністю вдосконалення цивільно-правових механізмів захисту прав інтелектуальної власності в умовах цифровізації. Традиційні способи захисту, передбачені цивільним законодавством, часто виявляються недостатньо ефективними у випадках онлайн-порушень, трансграничного використання об'єктів інтелектуальної власності та автоматизованих форм порушень прав. Це зумовлює потребу в переосмисленні договірних конструкцій, деліктної відповідальності,

компенсаційних механізмів та процесуальних інструментів захисту прав правовласників.

Важливим аспектом актуальності дослідження є відсутність комплексного цивільно-правового підходу до регулювання відносин, пов'язаних із використанням цифрових технологій у сфері інтелектуальної власності. Фрагментарність нормативного регулювання, наявність колізій між цивільним, інформаційним та спеціальним законодавством у сфері інтелектуальної власності негативно впливають на правову визначеність та передбачуваність правозастосування, що особливо критично в умовах цифрової економіки.

Актуальність теми посилюється й у контексті євроінтеграційних процесів та зобов'язань України щодо гармонізації цивільного законодавства з правом Європейського Союзу у сфері захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Адаптація національного законодавства до сучасних європейських стандартів потребує глибокого теоретичного аналізу та вироблення науково обгрунтованих пропозицій щодо вдосконалення цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій.

У сукупності зазначені чинники свідчать про те, що дисертаційне дослідження, присвячене цивільно-правовому регулюванню використання цифрових технологій з акцентом на охорону та захист прав інтелектуальної власності, є своєчасним, теоретично та практично значущим, а його результати мають важливе значення для розвитку доктрини цивільного права та вдосконалення правозастосовної практики.

Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх новизна. Дисертація Бударного Сергія Володимировича може справді бути віднесена до однієї з перших дисертаційних робіт у відповідній сфері, оскільки вона має комплексний цивілістичний характер, акцентуючи увагу на проблематиці інтелектуальної власності у цифровому середовищі.

Більшість положень наукової новизни справляють позитивне враження та свідчать про високий рівень теоретичного узагальнення і самостійність наукового мислення здобувача.

Так, запропоноване авторське визначення цифрових технологій у цивільно-правовому вимірі заслуговує на схвальну оцінку, оскільки воно виходить за межі суто технічного або інформаційного підходу та ґрунтується на цивілістичному розумінні їх функціонального призначення. Акцент на поєднанні технічних, програмних і алгоритмічних інструментів як технологічної платформи формування, трансформації та реалізації цивільних

правовідносин дозволяє адекватно відобразити роль цифрових технологій у сучасному цивільному обороті та створює міцну методологічну основу для подальших теоретичних і прикладних досліджень.

Обґрунтування гібридної моделі правового регулювання цифрових об'єктів також є безперечною науковою цінністю роботи. Автор переконливо доводить обмеженість застосування класичної концепції права власності до цифрових благ та водночас уникає крайнощів повного заперечення речово-правових елементів. Запропонований збалансований підхід, що поєднує визнання нематеріальної природи цифрових об'єктів із можливістю використання окремих речово-правових конструкцій настільки, наскільки це обґрунтовано потребами цивільного обороту, вирізняється доктринальною виваженістю та практичною спрямованістю.

На особливу увагу заслуговує й авторська класифікація цифрових об'єктів права інтелектуальної власності за критерієм типу продукту та специфіки його створення, поширення і використання у цифровому середовищі. Такий підхід дозволяє систематизувати різноманітні цифрові явища з урахуванням їх правової природи та функціонального призначення, а також врахувати появу нових форм цифрових активів, зокрема NFT, віртуальних об'єктів і контенту у метавсесвітах. Запропонована класифікація має не лише теоретичне значення, а й може бути використана як основа для подальшого вдосконалення спеціальних правових режимів охорони та захисту прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі.

Загалом положення новизни є логічно взаємопов'язаними, концептуально цілісними та свідчать про істотний внесок автора у розвиток сучасної цивілістичної доктрини, зокрема у сфері правового регулювання цифрових технологій та об'єктів інтелектуальної власності.

Дисертаційна робота є самостійним і завершеним науковим дослідженням, побудованим на цілісній концептуальній основі та таким, що характеризується внутрішньою логічною послідовністю і структурною виваженістю викладу. Аргументація основних положень ґрунтується на широкому колі сучасних джерел, серед яких представлені праці вітчизняних і зарубіжних науковців, норми національного законодавства України, нормативні акти значної кількості іноземних держав, а також практика Європейського суду з прав людини, що переконливо свідчить про глибину теоретичного опрацювання проблематики та високий рівень наукової підготовки автора.

Сформульована мета дисертаційного дослідження вирізняється чіткістю, логічною визначеністю та концептуальною виваженістю, оскільки охоплює як

теоретичний, так і прикладний виміри цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій із обґрунтованим акцентом на права інтелектуальної власності. Вона кореспондує з обраною тематикою, предметом і завданнями дослідження та відображає комплексний характер наукового пошуку.

Варто підкреслити, що поставлена мета не має декларативного характеру, а послідовно реалізується в структурі дисертаційної роботи. У процесі дослідження дисертантом здійснено ґрунтовний аналіз доктринальних підходів, норм цивільного законодавства України, міжнародно-правових і європейських стандартів у сфері використання цифрових технологій та охорони прав інтелектуальної власності, що дозволило виявити ключові проблеми правового регулювання й обґрунтувати напрями його вдосконалення.

За результатами проведеного дослідження можна констатувати, що задекларована мета дисертації досягнута в повному обсязі, а отримані наукові висновки та пропозиції мають належний рівень теоретичної аргументованості й практичної значущості для розвитку цивільного законодавства та правозастосовної практики.

Сформульовані у дисертаційній роботі завдання заслуговують на схвальну оцінку, оскільки вони є логічно послідовними, взаємопов'язаними та повністю кореспондують із визначеною метою дослідження. Їх зміст відображає комплексний підхід дисертанта до аналізу цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій із чітко окресленим акцентом на проблематику прав інтелектуальної власності.

Позитивної оцінки заслуговує те, що завдання охоплюють як ретроспективний і теоретико-доктринальний аналіз (дослідження генези та еволюції цивільно-правового регулювання, розвиток доктринальних підходів до інтелектуальної власності у цифровому середовищі), так і сучасний нормативний та прикладний вимір, зокрема співвідношення прав інтелектуальної власності з іншими цивільними правами, визначення правової природи та класифікації відповідних об'єктів.

Важливою перевагою системи завдань є їх орієнтація на всебічний аналіз суб'єктного складу прав інтелектуальної власності та особливостей реалізації відповідних прав у цифровому середовищі. Дослідження механізмів і інструментів реалізації цивільних прав, а також типових порушень у цифровому просторі дозволило дисертанту перейти від суто теоретичних узагальнень до практично значущих висновків.

Окремо слід відзначити завдання, спрямовані на аналіз цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності в умовах цифровізації та на виявлення проблем чинного законодавства України. Саме вони забезпечили прикладну спрямованість дослідження та створили підґрунтя для формулювання обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення цивільного законодавства і правозастосовної практики.

У сукупності поставлені завдання утворюють цілісну й методологічно виважену систему, послідовне виконання якої дозволило дисертанту повною мірою досягти поставленої мети дослідження та отримати науково обґрунтовані результати, що мають як теоретичну, так і практичну значущість.

Визначені у дисертаційній роботі об'єкт і предмет дослідження є належно сформульованими, логічно узгодженими між собою та повністю відповідають меті й завданням наукового дослідження. Вони чітко окреслюють межі наукового аналізу й забезпечують цілісність обраної концепції дослідження цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій у сфері інтелектуальної власності.

Обґрунтоване визначення об'єкта дослідження як суспільних відносин, що виникають у процесі використання цифрових технологій для створення, розповсюдження та захисту об'єктів інтелектуальної власності, дозволяє охопити ключові процеси сучасного цифрового середовища. Акцент на участі цифрових платформ, програмного забезпечення, смарт-контрактів, блокчейну та NFT свідчить про актуальність дослідження та його спрямованість на аналіз новітніх форм реалізації й охорони прав інтелектуальної власності, що безпосередньо кореспондує із поставленими у роботі завданнями.

Водночас визначення предмета дослідження як цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій є методологічно виваженим і дозволяє зосередити наукову увагу саме на нормах, принципах, інститутах і механізмах цивільного права, не виходячи за межі обраної галузі правового регулювання. Такий підхід забезпечує системний аналіз як загальних засад цивільного права, так і спеціальних правових режимів, що застосовуються до об'єктів інтелектуальної власності у цифровому середовищі.

У сукупності чітко окреслений об'єкт і предмет дослідження створили належні теоретико-методологічні передумови для послідовного виконання поставлених завдань та, як наслідок, дозволили дисертанту повною мірою досягти мети дисертаційного дослідження, сформулювати обґрунтовані наукові висновки й практичні рекомендації у сфері цивільно-правового

регулювання використання цифрових технологій та захисту прав інтелектуальної власності.

Дисертаційна робота Бударного Сергія Володимировича за своїм змістом і оформленням повністю відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України. Її структура є логічно виваженою та узгодженою з метою, об'єктом, предметом і завданнями дослідження та охоплює анотацію, вступ, три розділи, об'єднані у дев'ять підрозділів, висновки та список використаних джерел.

Усі розділи й підрозділи дисертації відзначаються змістовною цілісністю, внутрішньою логічною послідовністю та чіткою структурованістю, що забезпечує системне й послідовне розкриття основних наукових положень і результатів дослідження. Обрана структура роботи свідчить про продуманість дослідницького задуму та здатність здобувача комплексно реалізувати поставлені наукові завдання.

З огляду на викладене, дисертаційне дослідження характеризується високим науковим рівнем, належним ступенем обґрунтованості сформульованих положень, висновків і рекомендацій, а також їх достовірністю, що в цілому підтверджує досягнення автором визначеної наукової мети.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Рівень виконання поставленого наукового завдання у дисертаційній роботі є високим і свідчить про ґрунтовне оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Для досягнення мети та реалізації сформульованих завдань автором застосовано комплекс загальнонаукових, спеціально-юридичних і міждисциплінарних методів наукового пізнання, що забезпечило системний, цілісний і науково виважений підхід до дослідження цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій, зокрема у сфері інтелектуальної власності.

Послідовне використання діалектичного методу дозволило дисертанту комплексно осмислити проблематику цифрового використання об'єктів інтелектуальної власності, виявити причинно-наслідкові зв'язки між технологічними трансформаціями та розвитком цивільно-правових норм. Застосування догматичного методу забезпечило глибокий аналіз чинного цивільного законодавства України, міжнародних і європейських нормативних актів, а також практики їх застосування, що дало змогу уточнити правову природу ключових понять і категорій, використовуваних у дослідженні.

Використання історичного та порівняльного методів надало можливість простежити еволюцію цивільно-правового регулювання цифрових технологій

та доктринальних підходів до інтелектуальної власності, а також зіставити національні, європейські й міжнародні моделі правового регулювання. Це дозволило дисертанту обґрунтовано оцінити перспективи гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу та міжнародними стандартами. Герменевтичний метод був ефективно застосований для інтерпретації норм національного й міжнародного права та з'ясування змісту ключових правових категорій у цифровому контексті.

Метод системно-структурного аналізу сприяв виявленню взаємозв'язків між елементами цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій у сфері інтелектуальної власності, а статистичний метод — аналізу тенденцій цифровізації та судової практики щодо захисту відповідних прав. Використання методу моделювання дозволило сформулювати авторські пропозиції щодо вдосконалення цивільного законодавства та правозастосовної практики, що свідчить про здатність здобувача не лише аналізувати наявні правові конструкції, а й пропонувати науково обґрунтовані напрями їх розвитку.

Емпірична база дослідження є репрезентативною та різноплановою й охоплює нормативно-правові акти України та іноземних держав, міжнародні й європейські правові документи, судову практику, матеріали договірної діяльності, а також результати наукових досліджень і аналітичні матеріали. Залучення широкого кола праць вітчизняних і зарубіжних учених свідчить про високий рівень наукової обізнаності дисертанта та вміння критично осмислювати існуючі доктринальні підходи.

У цілому застосована методологія дослідження є адекватною поставленій меті й завданням, а її послідовне та аргументоване використання дозволило дисертанту повною мірою виконати наукове завдання, отримати достовірні результати та сформулювати обґрунтовані висновки і рекомендації, що підтверджує належний рівень його підготовки як самостійного науковця.

Наукове та практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження Одержані у дисертаційному дослідженні результати мають вагомe наукове та практичне значення, оскільки спрямовані на розвиток доктрини цивільного права в умовах цифровізації та поглиблення наукових уявлень про правове регулювання використання цифрових технологій, зокрема у сфері інтелектуальної власності. Сформульовані теоретичні положення, концептуальні підходи та авторські дефініції сприяють уточненню понятійно-категоріального апарату цивілістики й можуть бути використані як методологічна основа для подальших наукових досліджень

проблем цифрового цивільного обороту та охорони прав інтелектуальної власності.

Наукове значення дисертації полягає також у комплексному обґрунтуванні цивільно-правових моделей регулювання цифрових об'єктів і відносин, що виникають у процесі їх використання, а також у розробленні класифікацій і підходів до визначення правової природи об'єктів інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Запропоновані висновки розширюють і доповнюють існуючі доктринальні підходи, сприяють подоланню фрагментарності наукових досліджень у цій сфері та формують цілісне бачення взаємодії традиційних цивілістичних конструкцій із новітніми цифровими технологіями.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості їх використання у правотворчій діяльності з метою вдосконалення цивільного законодавства України, зокрема у частині регулювання використання цифрових технологій та забезпечення ефективного захисту прав інтелектуальної власності у цифровому середовищі. Авторські пропозиції та рекомендації можуть бути враховані при розробленні та коригуванні нормативно-правових актів, а також у процесі гармонізації національного законодавства з європейськими та міжнародними стандартами.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у правозастосовній діяльності судів, органів державної влади, суб'єктів господарювання, правовласників та їх представників під час вирішення спорів, пов'язаних із використанням цифрових технологій і захистом прав інтелектуальної власності. Окремі положення роботи є корисними для вдосконалення договірної практики у сфері ліцензування, передачі прав та використання об'єктів інтелектуальної власності в цифровому середовищі.

Крім того, матеріали та висновки дисертації можуть бути використані в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін «Цивільне право», «Право інтелектуальної власності», «ІТ-право», а також при підготовці навчально-методичних матеріалів і підручників, що підтверджує комплексний характер і прикладну спрямованість отриманих наукових результатів.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження Бударного Сергія Володимировича відображені у низці наукових публікацій, що підтверджує їх наукову значущість та поширення у науковій спільноті. Загалом за темою дисертації опубліковано дев'ять робіт: три статті у вітчизняних фахових наукових виданнях, одна стаття

у зарубіжному науковому періодичному виданні та п'ять тез доповідей у матеріалах наукових конференцій.

Такий обсяг і різноманітність публікацій свідчать про активну наукову діяльність здобувача та системне висвітлення ключових результатів дисертації. Опубліковані матеріали охоплюють як теоретичні положення, так і практичні аспекти цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій та охорони прав інтелектуальної власності, що забезпечує належну видимість роботи серед науковців і практиків.

Таким чином, можна констатувати, що здобувач забезпечив повноту та системність викладу основних наукових положень дисертації у наукових публікаціях, що підтверджує їх актуальність, достовірність і можливість використання у подальших дослідженнях та практичній діяльності.

Дотримання академічної доброчесності. Дисертаційна робота містить належні посилання на праці інших авторів із застосуванням цитування відповідно до вимог законодавства України. Поршень академічної доброчесності, таких як плагіат, самоплагіат, фабрикація чи фальсифікація, у дисертаційному дослідженні Бударного Сергія Володимировича не виявлено.

Зауваження та дискусійні пропозиції, які викладені в дисертації. Високо оцінюючи наукову актуальність роботи, глибину теоретичного опрацювання, належний рівень обґрунтованості та достовірності отриманих результатів, її наукову новизну, а також беззаперечну теоретичну й практичну значущість для вирішення складних питань цивільно-правового регулювання використання цифрових технологій, вважаємо доцільним звернути увагу на окремі дискусійні моменти, які, на нашу думку, потребують уточнення або подальшого наукового осмислення:

1. На стор. 53 дисертації автор відзначає, що технологія в українському законодавстві має подвійний статус: з одного боку, вона активно використовується у нормативних актах (наприклад, поняття «сфера технологій» у Цивільному кодексі України), а з іншого — не визнана самостійним об'єктом цивільних прав у загальній частині ЦК. Хоча аргументація автора є ґрунтовною та переконливою, доцільно було б більш детально розкрити практичні наслідки такої подвійності. Зокрема, корисним було б проаналізувати, як це впливає на правозастосування, договірні відносини та охорону цифрових технологій. Така конкретизація дозволила б чіткіше визначити прогалини у правовому регулюванні та окреслити ті аспекти, які потребують подальшого нормативного чи доктринального опрацювання.

2. На стор.85-86 дисертації автор, аналізуючи позицію Т.О. Подоляки щодо балансу між свободою творчості та виключними правами інтелектуальної власності, вдало підкреслює, що свобода творчості та право інтелектуальної власності перебувають у діалектичному зв'язку, і що інтелектуальна власність не є антиподом свободи вираження поглядів, а навпаки — виступає її нормативним продовженням. Особливо цінним є формулювання дисертантом принципу пріоритету балансу між різними правами, а не домінування однієї групи прав над іншою, що є актуальним у цифровому середовищі. Дисертант пропонує враховувати вплив цифрових платформ, алгоритмів поширення контенту та користувацьких угод на баланс між свободою творчості та правами інтелектуальної власності. Це положення є перспективним і логічним, проте потребує більш детального роз'яснення та практичних прикладів того, як саме зазначені механізми впливають на реалізацію прав у цифровому середовищі, а також критеріїв визначення допустимого обмеження свободи творчості (наприклад, для реміксів, пародій, мемів). Без такого конкретного обґрунтування пропозиція залишається скоріше концептуальною, ніж повноцінно практично застосовною.

3. На стор. 139 дисертації, аналізуючи стандартизовані ліцензійні договори, автор зазначає, що в умовах цифрової економіки вони втрачають індивідуалізований характер і перетворюються на стандартизовані «майнові шаблони», що пропонуються платформами. Водночас доцільно уточнити, як саме такий стандартизований підхід впливає на баланс прав і обов'язків користувачів та правовласників. Крім того, корисно було б розглянути існуючі або можливі механізми компенсації асиметрії сил між сторонами, а також конкретні способи практичного захисту прав окремих творців у межах таких договорів. Таке уточнення допомогло б краще оцінити ефективність стандартизованих ліцензій у цифровому середовищі та їхній вплив на права інтелектуальної власності.

4. На стор. 168 дисертації, аналізуючи питання колективного авторства та децентралізованої творчості, автор зазначає: «У цифровому середовищі творіння часто є результатом колективної діяльності — на відкритих платформах, спільних проєктах, форумах, open source проєктах. У таких випадках складно визначити, кому саме належать права та хто є носієм окремих частин твору...». У зв'язку з цим доцільно конкретизувати, яким чином в Україні можна визначити частки прав кожного учасника колективного або децентралізованого твору. Крім того, було б корисно деталізувати методи цивільно-правового захисту у випадку спору між учасниками спільного твору

в цифровому середовищі: наприклад, як практично визначаються частки авторів, чи можливе стягнення компенсації, та які механізми забезпечують ефективну охорону прав кожного учасника. Таке уточнення дозволило б підвищити практичну цінність розглядуваного положення.

5. На стор. 186 дисертації автор висловлює пропозицію щодо запровадження окремого правового статусу цифрових копій та цифрового обігу об'єктів інтелектуальної власності. Водночас доцільно уточнити, як таке відокремлення функціонуватиме на практиці, щоб не суперечити чинним нормам авторського права та принципу «вичерпання прав». Крім того, важливо конкретизувати, яким чином законодавство регулюватиме можливі конфлікти між цифровими копіями та фізичними примірниками творів, а також забезпечуватиме ефективний захист прав правовласників і користувачів у цифровому середовищі. Таке уточнення сприяло б більш практично обґрунтованому та застосовному підходу до регулювання цифрового обігу об'єктів інтелектуальної власності.

Проте, висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не зменшують загальної позитивної оцінки проведеного автором наукового дослідження. Їх слід розглядати не як критику, а як запрошення до фахової наукової дискусії з актуальних і складних питань, порушених у роботі. Мова йде передусім про дискусійний характер окремих положень, що, втім, жодним чином не применшує їхньої наукової новизни та практичної значущості для вирішення актуальної наукової проблеми. Зазначені зауваження спрямовані на стимулювання подальшого розвитку наукового пошуку здобувача та поглибленого аналізу окремих аспектів дослідження.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційне дослідження Бударного Сергія Володимировича є завершеною, самостійною кваліфікаційною науковою роботою, що вирізняється концептуальною цілісністю, глибоким міждисциплінарним аналізом та високим рівнем теоретичного опрацювання складної проблематики. У межах дисертації здобувачем отримано нові науково обґрунтовані результати, які мають істотне значення для розвитку правової доктрини. Отримані результати становлять цінність як для цивільного права загалом, так і для права інтелектуальної власності зокрема, засвідчуючи належний науковий рівень дисертаційного дослідження та його вагомий внесок у вітчизняну юридичну науку.

Дисертаційна робота Бударного Сергія Володимировича на тему «Цивільно-правове регулювання використання цифрових технологій», за

актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам п. 10 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Бударний Сергій Володимирович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук,
доцент, завідувач кафедри інтелектуальної
власності та цивільно-правових дисциплін
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Віктор ІВАЩЕНКО

Підпис засвідчую:

проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності

Олександр СПРЯГАЙЛО